

Fullmäktige 15.09.2025

## Fråga om förebyggande rusmedelsarbete i Esbo

Beredning och upplysningar:  
Ikäheimonen Taru

fornamn.efternamn@esbo.fi  
Telefon 09 816 21

### Förslag

Föredragande  
Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på ledamot Johanna Värmäläs m.fl. fråga 9.6.2025 om förebyggande rusmedelsarbete i Esbo och konstaterar att frågan är slutbehandlad.

### Behandling

### Beslut

### Redogörelse

Johanna Värmälä, Habiba Ali och 30 andra ledamöter lämnade 9.6.2025 en fråga om förebyggande rusmedelsarbete i Esbo. Följande frågor ställs:

1. Hurdant förebyggande rusmedelsarbete utför Esbo stad för invånare i olika åldrar för tillfället?
2. Hurdant annat förebyggande rusmedelsarbete borde staden kunna utföra?
3. Hur kan man göra invånarna mer delaktiga än för närvarande för att öka det förebyggande rusmedelsarbetets verksamhet och genomslagskraft?
4. Hurdant stöd behöver Esbo stad av Västra Nylands välfärdsområde inom förebyggande rusmedelsarbete?

### Svar på frågan

Sammanfattning:

- De huvudsakliga målgrupperna för förebyggande rusmedelsarbete är barn och unga, äldre och invånare i arbetsför ålder. Syftet med arbetet är att sprida information om missbruksproblem.
- Det förebyggande rusmedelsarbetet utförs i nätverkssamarbete med myndigheter, välfärdsområdet och organisationer. Information utbyts om det aktuella läget kring rusmedel samt om olika fenomen och åtgärder inom det förebyggande rusmedelsarbetet.
- Esbo stads förebyggande rusmedelsarbete fokuserar för närvarande på informationsutbyte och rusmedelsfostran för barn och unga.

I frågan har man förklarat väl hurdan central roll det förebyggande rusmedelsarbetet har när det gäller att främja välfärd och hälsa i kommunerna. Enligt lagen (523/2015) är kommunerna skyldiga att främja det förebyggande rusmedelsarbetet och informera

kommuninvånarna om det. Ett lyckat arbete förutsätter också samarbete mellan läroanstalterna, stadens olika tjänster, organisationer och välfärdsområdet. Målgruppen är alla kommuninvånare oberoende av ålder, bakgrund eller språk.

1. Hurdant förebyggande rusmedelsarbete utför Esbo stad för invånare i olika åldrar för tillfället?

Esbo stad har definierat barn och unga, äldre och invånare i arbetsför ålder som huvudsakliga målgrupper för det förebyggande rusmedelsarbetet. Resursen för det förebyggande rusmedelsarbetet är 0,25 årsverken. Förebyggande rusmedelsarbete genomförs för närvarande i nätverk inom Esbo stads organisation och med samarbetspartner, till exempel organisationer som utför förebyggande rusmedelsarbete, Västra Nylands välfärdsområde, läroanstalter och andra myndigheter, till exempel polisen.

I nätverkssamarbetet betonas informationsutbytet mellan olika aktörer och spridandet av information till invånarna om missbruksproblem och förebyggande av dem.

Esbo stad deltar i flera myndighets- och organisationsnätverk som sammanträder regelbundet. Inom nätverken utbyter man information om det aktuella läget kring rusmedel och om olika fenomen samt åtgärder inom det förebyggande rusmedelsarbetet.

Information och kunskap som fås via nätverken sprids vidare till både invånarna och stadens personal, som i sin egen roll och vid sidan av sitt eget arbete dagligen utför förebyggande rusmedelsarbete. Esbo stad grundade i början av år 2025 ett nätverk för förebyggande rusmedelsarbete för att samordna och stärka kunskan kring förebyggande rusmedelsarbete inom staden. I nätverket deltar experter som arbetar med förebyggande rusmedelsarbete bland annat på bibliotek, inom småbarnspedagogiken, i skolor, inom ungdomstjänsterna samt inom idrotts- och kulturtjänsterna. Nätverket har dessutom medlemmar från Västra Nylands välfärdsområde och församlingar. Nätverket samordnas av Esbo stads team för främjande av välfärd, hälsa och delaktighet.

De åtgärder inom det förebyggande rusmedelsarbetet som riktas till invånarna fokuserar för närvarande på att sprida information och på rusmedelsfostran för barn och unga. Information om det aktuella läget kring rusmedel, olika beroenden samt missbruksproblem och förebyggande av dem ska spridas till alla målgrupper. Här spelar organisations- och myndighetssamarbetet en viktig roll. Material inom det förebyggande rusmedelsarbetet som producerats av EHYT rf har delats ut vid Esbo stads evenemang (till exempel Seniorbilen Välkkys evenemang som riktar sig till äldre personer).

Esbo stad bjuder också in aktörer inom det förebyggande rusmedelsarbetet till evenemang där de kan möta invånare, berätta om sin verksamhet och sprida information om missbruksproblem och faktorer som skyddar mot missbruk. I invånarmässan i maj deltog Kalliolas Askel och EHYT rf:s Hadiya, som utför förebyggande rusmedelsarbete bland familjer som talar somaliska och arabiska.

Vid informationsförmedling utnyttjas också kommunikation: Esbo stads webbplats, kanaler i sociala medier och teamet för välfärd, hälsa och delaktighets nyhetsbrev. Inom Esbo stads kommunikation om det förebyggande rusmedelsarbetet är det möjligt att använda kommunikationsinnehåll som delas ut av det förebyggande rusmedelsarbetet i Västra Nylands välfärdsområde. Myndighets- och organisationssamarbete har utnyttjats på webinarier: i april ordnade

Esbo stad i samarbete med EHYT och polisen i Västra Nyland ett informationsinslag om rusmedel för barns och ungas vårdnadshavare på Teams.

I skolorna och läroanstalterna i Esbo ingår förebyggande rusmedelsarbete i grundskolans läroplan. Dessutom har man i Esbo vidtagit separata åtgärder inom det förebyggande rusmedelsarbetet i skolorna. Våren 2025 ordnade styrgruppen för elevhälsa i Esbo och teamet för främjande av välfärd, hälsa och delaktighet tillsammans en utmaning för förebyggande av användning av e-cigarretter och andra nikotinprodukter i skolor och gymnasier. Kampanjen riktades till elevkårer och studerandekårer samt till föräldraföreningar och föräldraskommittéer. Vinnarna i varje kategori får ett pris på 500 euro, som ska användas för verksamhet som främjar välbefinnandet hos eleverna i skolan eller studerandena i gymnasiet under år 2025. I Esbo har skolornas förutsättningar att ge jämlik rusmedelsfostran dessutom stärkts för läsåret 2025–2026. Teamet för välfärd, hälsa och delaktighet har konkurrensutsatt lektionerna i rusmedelsfostran. Ett tjänsteinnehavarbeslut om upphandlingen fattades 14.4.2025. Avtalet med EHYT rf, som vann upphandlingen, har undertecknats 9.6.2025. Lektionerna i rusmedelsfostran har riktats till årskurserna 5 och 8 och till en årskurs i gymnasiet.

## 2. Hurdant annat förebyggande rusmedelsarbete borde staden kunna utföra?

Inom det förebyggande rusmedelsarbetet i Esbo ligger tyngdpunkten på ett nätverksbaserat arbetssätt och i synnerhet på att sprida information till barn, unga, personer i arbetsför ålder och äldre invånare. Av dessa är det förebyggande rusmedelsarbetet för personer i arbetsför ålder för närvarande småskaligt.

För att det förebyggande rusmedelsarbetet ska vara högklassigt ska det enligt Institutet för hälsa och välfärd vara långsiktigt, planmässigt, samordnat och bygga på forskningsbaserad kunskap. För att det förebyggande rusmedelsarbetet ska vara verkningsfullt ska det vara omfattande, målinriktat och beakta olika målgruppers behov, basera sig på uppföljning och bedömning av det lokala läget och växelverkan mellan olika aktörer samt utnyttja metoder som baserar sig på vetenskaplig forskning och god praxis. Det förebyggande rusmedelsarbetet ska vara en fast del av kommunens långsiktiga grundläggande arbete och synas i alla centrala strategier och planer.

Inom Esbo stads förebyggande rusmedelsarbete utnyttjas för närvarande bland annat Institutet för hälsa och välfärds enkät om rusmedelssituationen och enkäten Hälsa i skolan som kunskapsunderlag. På grund av resurserna som beviljats för förebyggande rusmedelsarbete utförs arbetet i regel på allmän nivå inom varje målgrupp. Arbetet fokuserar på att sprida information till barn, unga, vårdnadshavare, äldre och deras närstående. Om man vid sidan av detta arbete gör mer riktat och utvalt förebyggande arbete är det möjligt att påverka grupper som löper särskild risk för missbruk och beroenden. Då är det möjligt att ingripa i aktuella fenomen kring rusmedel, såsom den ökade användningen av e-cigarett och nikotinprodukter bland barn och unga. Genom att specificera riskgrupperna noggrannare än för närvarande är det möjligt att ingripa i de bakomliggande orsakerna till användningen av rusmedel, rikta stödet på ett målinriktat och förebyggande sätt och stärka de faktorer som skyddar mot missbruk och beroenden. Genomförandet av detta skulle förutsätta att resurserna för förebyggande rusmedelsarbete ökas.

För att göra arbetet mer planmässigt och målinriktat utarbetas det i Esbo år 2025 en handlingsplan för förebyggande rusmedelsarbete. För att öka verkningsfullheten bör det förebyggande rusmedelsarbetet bättre än för närvarande integreras i kommunens grundläggande arbete och tjänster, så att allt fler kommuninvånare får tillgång till det. Arbetet är i ett tidigt skede och kräver att organisationens interna kompetens stärks.

Behovet av kompetensutveckling har också lyfts fram av personalen. I september–oktober 2024 genomförde Esbo stads team för främjande av välfärd, hälsa och delaktighet en enkät om förebyggande rusmedelsarbete för anställda på Esbo stad och anställda inom elev- och studerandevården i Västra Nylands välfärdsområde. Enkäten kartlade personalens syn på situationen inom det förebyggande rusmedelsarbetet i Esbo och utredde personalens önskemål och behov till stöd för arbetet. Enkäten besvarades av sammanlagt 114 personer från olika branscher: elevhälsan, pedagogiken, ungdomsarbetet samt biblioteks- och kulturbranschen. Av dem som svarade önskade 60 procent tilläggsutbildning i förebyggande rusmedelsarbete. Utbildning önskades kring identifiering av rusmedel, aktuell kunskap om dem, metoder för förebyggande rusmedelsarbete och hur man arbetar med olika målgrupper. Dessutom önskades information om möjligheterna till samarbete och nätverkande samt material om förebyggande rusmedelsarbete.

### 3. Hur kan man göra invånarna mer delaktiga än för närvarande för att öka det förebyggande rusmedelsarbetets verksamhet och genomslagskraft?

Att man gör invånarnas delaktiga i det förebyggande rusmedelsarbetet inbegriper deltagande i servicen, hörande av invånarna samt möjlighet att påverka planeringen av och innehållet i det förebyggande rusmedelsarbetet. Invånarnas deltagande i det förebyggande rusmedelsarbetet kan främjas genom att man säkerställer att arbetet genomförs på ett omfattande och samordnat sätt inom alla kommunala tjänster och att arbetet också riktar sig till utsatta invånare, personer med ett främmande språk som modersmål, sexuella minoriteter och grupper som behöver särskilt stöd. Det är särskilt viktigt när det gäller tjänster där stadens personal möter invånarna. Viktiga mötesplatser för målgrupperna för förebyggande rusmedelsarbete som definierats av Esbo stad är bland annat småbarnspedagogiken, skolorna och läroanstalterna, motions- och hobbyverksamheten, kulturtjänsterna och biblioteken, ungdomstjänsterna samt sysselsättnings- och integrationstjänsterna.

Ökad kompetens inom det förebyggande rusmedelsarbetet i kommunens tjänster gör det möjligt för allt fler invånare att delta i det förebyggande rusmedelsarbetet. Ökad kompetens kan bland annat innebära att arbetstagare inom olika sektorer utbildas i att ta upp frågor kring rusmedel eller att förståelsen för förebyggande rusmedelsarbete, stärkande av skyddande faktorer och förebyggande av riskfaktorer ökar inom organisationen. Denna utveckling kan stödjas genom att man säkerställer att invånarna i olika åldrar har tillräckligt med meningsfulla mötes- och fritidsplatser med låg tröskel och att de är tillgängliga.

Organisationer och andra samarbetspartner har en viktig roll när det gäller att engagera invånarna, eftersom de möjliggör möten med invånarna och hörande av dem. Ett nätverksbaserat arbetssätt är en av de faktorer som stärker delaktigheten i det förebyggande rusmedelsarbetet. För att invånarnas delaktighet ska förverkligas bör man också regelbundet höra invånarnas åsikter om rusmedel, om olägenheter som de orsakar och om tillgången till förebyggande

rusmedelsarbete. Här är det möjligt att, utöver organisationsparterna, utnyttja invånarnas egna sammanslutningar och föreningar till exempel i olika stadsdelar.

Småbarnspedagogiken och skolorna är viktiga platser för förebyggande rusmedelsarbete. Genom att stödja deras kompetens, bland annat genom utbildningar som olika organisationer erbjuder, ökar man delaktigheten och det förebyggande rusmedelsarbetets genomslag. Skolorna och småbarnspedagogiken kan göra eleverna, vårdnadshavarna och familjemedlemmarna delaktiga i det förebyggande rusmedelsarbetet bland annat med hjälp av föräldraföreningar och elevföreningar. Esbo stads kampanj mot e-cigarretter i skolor och gymnasier våren 2025 är ett bra exempel på detta. Tryggandet av organisationernas verksamhetsförutsättningar genom att finansiera och tillhandahålla lokaler stöder invånarnas delaktighet och det förebyggande rusmedelsarbetet.

4. Hurdant stöd behöver Esbo stad av Västra Nylands välfärdsområde inom förebyggande rusmedelsarbete?

Esbo stad och Västra Nylands välfärdsområde samarbetar regelbundet inom det förebyggande rusmedelsarbetet. Genom samarbetet får Esbo stad stöd särskilt för kommunikationen och informationsutbytet. Gemensamma nätverksmöten ordnas regelbundet för att utbyta aktuell information och nyheter. Dessutom samarbetar man vid ordnandet av föräldramöten på webben. Esbo stad kan utnyttja kommunikationsmaterialet från Västra Nylands välfärdsområde i sin egen invånarkommunikation och förmedla information om evenemang inom det förebyggande rusmedelsarbetet som välfärdsområdet ordnar. I det förebyggande rusmedelsarbetet utnyttjar Esbo stad också resultaten från Västra Nylands välfärdsområde i Institutet för hälsa och välfärds enkät om rusmedelssituationen.

Esbo stad önskar tilläggsresurser av Västra Nylands välfärdsområde för den gemensamma elev- och studerandevården, som stärker de faktorer som skyddar mot användning av rusmedel.

## Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 11.8.2025 § 227

### Förslag

Föredragande  
Stadsdirektör Mykkänen Kai

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Johanna Värmäläs m.fl. fråga 9.6.2025 om förebyggande rusmedelsarbete i Esbo och konstaterar att frågan är slutbehandlad.

### Beslut

Stadsstyrelsen:  
Föredragandens förslag godkändes enhälligt.

## Beslutshistoria

### Bilaga

### Tilläggsmaterial

- Valtuustokysymys Espoossa tehtävästä ehkäisevästä päihdetyöstä

**För kännedom**